

วิวัฒนาการของ
หลักสูตรประถมศึกษา

DCID LIBRARY

0000032032

ค372

ว2528

อ.2

วันที่
เลขทะเบียน ๗๕๒๕๙ ก.๒
เลขเรียกหนังสือ ๗๕๒๕๗

๑. หลักสูตร - หมายถึงตัวหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร กิจกรรมและประสบการณ์
ทั้งหมดที่จัดขึ้นทั้งในและนอกเวลาเรียนให้แก่นักเรียนตามลำดับชั้น

๒. องค์ประกอบพื้นฐาน ของหลักสูตร
ความมุ่งหมายทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับการเรียนการสอน
เนื้อหาวิชาและอัตราเวลาเรียน
กระบวนการเรียนการสอน
การประเมินผล

๓. ก่อนตั้งกระทรวงธรรมการยังไม่มีหลักสูตร มีแต่แนวปฏิบัติที่ยึดถือ เป็นแบบแผนสืบกันมาแต่
สมัยโบราณ

๔.๑ การศึกษาแผนโบราณ (พ.ศ.๑๙๒๖ - ๒๔๑๔)

ใช้โบราณศึกษาของพระยาปริยัติธรรมธาดา

ความมุ่งหมาย

- รัฐยังไม่มียุทธศาสตร์จัดการศึกษาให้ประชาชน
- มุ่งพัฒนาตัวบุคคลในด้านความรู้ ความประพฤติ
ตามแนวพระพุทธศาสนา

เนื้อหาวิชาและอัตราเวลาเรียน

- เน้นวิชาอักษรศาสตร์ ได้แก่ เลข ภาษาไทย
(ประถม ก.กา สุนทรพจนการ ประถมมาลา ประถม
จินตคณิตเล่ม๑-๒) และอื่น ๆ ตามแบบแผนประเพณี
- อัตราเวลาเรียนไม่กำหนดเวลาแน่นอน

กระบวนการเรียนการสอน

- แยกสอนเป็นรายวิชา ทีละวิชา เป็นรายบุคคล
ไม่แบ่งชั้น
- ใช้เนื้อหาในหนังสือแบบเรียน (ไม่แพร่หลาย) เป็น
แนวทาง

การประเมินผล

- ครูผู้สอนประเมินเอง และประเมินทุกครั้งก่อนเริ่ม
สอนบทเรียนใหม่

๔.๒ การศึกษาตามแบบใหม่ (พ.ศ.๒๔๑๔ -๒๔๓๔) ใช้เอกสาร

๒ ฉบับ เป็นแนวทาง คือ

๑. ประกาศการเรียน พ.ศ.๒๔๒๘
๒. พระราชบัญญัติการสอนวิชา พ.ศ.๒๔๓๓

๔. แนวทางการจัดการศึกษา
ก่อนยังไม่มีหลักสูตร

ความมุ่งหมาย

- การจัดการศึกษาเริ่มเป็นนโยบายของรัฐ
- มุ่งพัฒนาตัวบุคคลในแง่ความรู้ ความประพฤติ และการนำความรู้ไปใช้เพื่อสนองความต้องการของบ้านเมือง และส่งเสริมพุทธศาสนา

เนื้อหาวิชาที่เรียนและอัตราเวลาเรียน

- มีวิชาภาษาไทย (ระยะแรกใช้แบบเรียนหลวง ของพระยาศรีสุนทรโวหาร น้อย อาจารย์ยางกูร ได้แก่มูลบทบรรณกิจ วาหนิติกร อักษรประโยค สังโยคพิธาน ไวพจน์พิจารณ์ และพิศาลการันต์ ระยะหลังใช้แบบเรียนเร็วของกรมศึกษาธิการ
- เลข และวิชาบัญชี อัตราเวลาเรียนไม่ได้กำหนดไว้

กระบวนการเรียนการสอน

- มีการพัฒนาขึ้นโดยสอนแยกเป็นวิชา และสอนหลายวิชาในแต่ละวัน แบ่งเป็นชั้น
- ใช้เนื้อหาในแบบเรียนเป็นแนวทาง

การประเมินผล

- เริ่มพัฒนาให้มีหลักเกณฑ์และระเบียบในการประเมินผลรัดกุมขึ้น คือมีประกาศกรมศึกษาธิการเกี่ยวกับการสอบ และพระราชบัญญัติการสอบวิชา (พ.ศ. ๒๔๒๘ และ ๒๔๓๓) ออกมา ทำให้มีการสอบไล่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในวงการศึกษาไทย
- ผู้ทำหน้าที่ประเมินเปลี่ยนจากครู เป็นเจ้าหน้าที่จากส่วนกลาง

สมัยก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง

๔.๑ กฎพิทักษ์การศึกษา พ.ศ.๒๔๓๕ (หลักสูตรฉบับแรกของไทย)

- แบ่งระดับชั้นเป็นมูลศึกษา และมัธยมศึกษา
ระดับมูลศึกษา แบ่งเป็น ๒ ชั้น คือ มูลสามัญชั้นต่ำเรียน ๓ ปี
มูลสามัญชั้นสูง หรือประโยคเรียน ๔ ปี (เทียบได้กับหลักสูตรประถมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย) ประโยค ๒ และ ๓ เป็นมัธยมศึกษา
เรียนประโยคละ ๔ ปี
- เกณฑ์รับเด็กเข้าเรียน ตั้งแต่ ๗ ปี จนถึง ๑๕ ปี

ความมุ่งหมาย

- ในกฎพิทักษ์การศึกษาไม่ได้ระบุไว้ แต่สรุปจากการประกาศ
ตั้งโรงเรียนได้ว่า รัชกาลที่ ๕ ต้องการให้ราษฎรได้รับประโยชน์จาก
การศึกษาทั่วหน้ากัน เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ

เนื้อหาวิชาและอัตราเวลาเรียน

- มีวิชาความ อ่าน เขียน แต่งข้อความ ไวยากรณ์ เลขวิธี
ภูมิศาสตร์ พงศาวดาร วิชาการ เขียนรูปภาพ และขับร้อง
สำหรับระดับมูลสามัญชั้นสูง ให้เลือกสอนวิชาเพิ่มได้อีก ๑ วิชา
คือ ภาษาอังกฤษ การช่าง-ฝีมือ การเพาะปลูก และการค้าขาย
ตามความพร้อมให้เหมาะสมกับสภาพ
- กำหนดอัตราเวลาเรียนไว้แต่ไม่แยกชั้น โดยให้มีวันเรียน
ในปีหนึ่งไม่เกิน ๔๐ สัปดาห์ ประมาณ ๒๐๐ วัน วันละ ๕ ชั่วโมง

กระบวนการเรียนการสอน

- มีแนะนำวิธีสอนไว้ในตัวหลักสูตรเป็นบางวิชา
- ยึดบทเรียนเป็นหลัก
- เริ่มมีเจ้าหน้าที่ออกไปให้คำแนะนำวิธีสอน

การประเมินผล

- ไม่มีระบุไว้ แต่ในทางปฏิบัติมีเจ้าพนักงานจากส่วนกลาง
ออกไปเป็นผู้สอบไล่ตามโรงเรียนต่าง ๆ

๕. การจัดการศึกษาตาม
หลักสูตรประถมศึกษา
ฉบับต่าง ๆ ของไทย

๕.๒ หลักสูตร พ.ศ.๒๕๓๘

- แบ่งระดับชั้นเป็นประโยค ๑, ๒ และ ๓ ประโยค ๑, ๒ เทียบได้กับหลักสูตรระดับประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ใช้เวลาเรียนประโยคละ ๓ ปี ประโยค ๓ เทียบได้กับหลักสูตรระดับมัธยมศึกษา เรียน ๔ ปี
- เกณฑ์รับเด็กเข้าเรียน ไม่ได้กำหนดไว้

ความมุ่งหมาย

- สรุปได้ว่า เพื่อเป็นการทบทวนการเล่าเรียนวิชาให้เจริญ

เนื้อหาวิชาและอัตราเวลาเรียน

- เน้นวิชาหนังสือเหมือนหลักสูตรฉบับแรก คือเรียน อ่าน เขียน คัด ไวยากรณ์ เรื่อง-ย่อความ และบัญชี
- ไม่ได้กำหนดอัตราเวลาเรียนไว้

กระบวนการเรียนการสอน

- ไม่ได้แนะนำวิธีสอนไว้ ครูส่วนมากสอนตามตำราเป็นส่วนใหญ่

การประเมินผล

- มีประกาศกรมศึกษาธิการ เกี่ยวกับระเบียบการสอบของทุกวิชา ในชั้นต่าง ๆ เพื่อให้ครูนำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง
- เริ่มให้มีการสอบไล่ปีละ ๒ ครั้ง กลางปี และปลายปี

๕.๓ หลักสูตรประถมศึกษาสำหรับสอบไล่ประกาศนียบัตรประโยค ๑ (พ.ศ.๒๕๔๘)

- แบ่งระดับชั้นเป็น ประโยค ๑ (ประถมศึกษา) ๔ ปี และมัธยมศึกษา ๓ ปี
- เกณฑ์รับเด็กเข้าเรียน ไม่ได้กำหนดไว้

ความมุ่งหมาย

- ไม่มีกล่าวไว้ในหลักสูตร แต่สรุปได้ว่าเพื่อให้สอดคล้องค่านิยมนโยบายการศึกษา คือ เพื่อขยายความรู้ของนักเรียนให้สูงขึ้น

เนื้อหาวิชาและอัตราเวลาเรียน

- เพิ่มจากหลักสูตรฉบับเดิมอีกหลายวิชา วิชาที่เรียนได้แก่ วิชาหนังสือ เลข บัญชี คำนวณวิธี ภาษาไทย จรรยา ความรู้เบ็ดเตล็ด บทเรียนด้วยของภูมิศาสตร์
- อัตราเวลาเรียนไม่ได้กำหนดไว้

กระบวนการเรียนการสอน

- กล่าวถึงวิธีสอนไว้บ้างในบางวิชา เช่น วิชาจรรยา วิชาความรู้เบ็ดเตล็ด
- เริ่มมีคู่มือสำหรับครูใช้ในการสอนบ้างแล้ว

การประเมินผล

- หลังจากกรรรมศึกษาธิการตั้งกองสอบไล่ขึ้นเมื่อพ.ศ. ๒๔๕๑ แล้ว การประเมินผลเริ่มเปลี่ยนแปลง การสอบไล่โรงเรียนต่าง ๆ ได้กระจายสอนเป็นโรงเรียน ๆ ไป ไม่สอบรวมทุกโรงเรียนพร้อมกัน

๕.๔ หลักสูตรมูลศึกษาสำหรับเรียนใช้เวลา ๒ หรือ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๔๕๓)

- เป็นหลักสูตรระดับประถมศึกษาต้นเพียงระดับเดียว ซึ่งเรียกว่า มูลศึกษา

- เกณฑ์รับเด็กเข้าเรียน ไม่ได้กำหนดไว้

ความมุ่งหมาย

- สรุปลำดับความรู้จากมุ่งขยายการศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้นแล้ว ยังเน้นในด้านการส่งเสริมอาชีพให้แก่ราษฎรอีกด้วย

เนื้อหาวิชาและอัตราเวลาเรียน

- เนื้อหาวิชามีทั้งวิชาบังคับ และวิชาเลือกดังต่อไปนี้

๑. วิชาหนังสือ มี อ่าน เขียน แต่ง

วิชาบังคับ

๒. วิชาเลข คัดโทษ และทำบัญชี

๓. วิชาสำหรับรักษาตัว ได้แก่ การฝึกหัดกรีดยาง ฝึกหัดซ่อม

กำลังร่างกายให้เจริญและป้องกันอันตราย วัฒนธรรมความดีความชั่วที่จะประพฤติตนในทางที่ชอบ

๔. วิชาเลี้ยงชีพ รู้จักประกอบอาหาร เย็บเสื้อผ้า ปลูกบ้าน

วิชาบังคับ

และรู้จักภูมิประเทศบ้านเมืองที่อยู่

เลือก

๕. วิชาหาทรัพย์ รู้จักวิธีการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ และค้าขาย

- อัตราเวลาเรียน กำหนดไว้ครบทุกวิชา ยกเว้นวิชาที่ไม่บังคับ สอนโดยให้สอนชั้นละ ๒๕ ชั่วโมงต่อสัปดาห์

กระบวนการเรียนการสอน

- มีความมุ่งหมายในการสอนแต่ละวิชา รายการที่ต้องสอน รวมทั้งได้แนะนำการสอนในบางวิชาไว้ด้วย

การประเมินผล

- ก่อนข้างมีระเบียบแบบแผนมากขึ้น คือ มีการกำหนดเกี่ยวกับการสอบไล่อยู่ในหลักสูตรด้วย

๕.๕ หลักสูตรสามัญศึกษา พ.ศ.๒๕๕๔

- เป็นหลักสูตรที่มีครบทุกระดับตั้งแต่ มูลศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาทั้งสองสาย คือ สายธรรมดา และสายพิเศษ (สายพิเศษต้องเรียนภาษาอ.) มีทั้งหลักสูตรสำหรับชายและหญิง แต่ละระดับใช้เวลาเรียนดังนี้

มูลศึกษา (บังคับทุกคนเรียน) เรียน ๓ ปี

ประถมศึกษา สายธรรมดาและพิเศษ (ช - หญิง) เรียน ๓ ปี

มัธยมศึกษา " (ช - หญิง) เรียน ๓ ปี

มัธยมสูง " (ช - หญิง) เรียน ๓ ปี

- เป็นหลักสูตรที่มีความสมบูรณ์ในองค์ประกอบทั้ง ๔ ด้าน

- เกณฑ์รับเด็กเข้าเรียน อายุตั้งแต่ปีที่ ๗ ถึงปีที่ ๙ (มูลศึกษา)

อายุตั้งแต่ ๑๐-๑๒ ปี (ประถมศึกษา)

ความมุ่งหมาย

- ต้องการให้ราษฎรทุกคนมีความรู้อย่างต่ำระดับมูลศึกษา

ซึ่งเป็นความรู้ที่พอสมควรแก่สุขภาพ และมีอาชีพติดตัวเมื่อจบการศึกษาแล้ว

เนื้อหาวิชาและอัตราเวลาเรียน

- ยังคงมีวิชาบังคับและวิชาเลือก โดยให้เรียนวิชาดังนี้

ระดับมูลศึกษา ๑. วิชาบังคับ ได้แก่ วิชาจรรยา ภาษาไทย เลข

ความรู้เรื่องเมืองไทย การรักษาตัว

๒. วิชาบังคับเลือก ได้แก่ การฝีมือ เพาะปลูก

ค้าขาย

ระดับประถมศึกษา ๑. วิชาบังคับ ได้แก่ วิชาจรรยา ภาษาไทย

คำนวณวิธี ภูมิศาสตร์ กับพงศาวดาร

วาดเขียน ยิมนาสติกส์

๒. วิชาบังคับเลือก ได้แก่ การฝีมือ เพาะปลูก

ค้าขาย

๓. วิชาไม่บังคับให้สอน ให้เลือกสอนตามความ

สามารถได้แก่ วิทยา ศิลป การทหาร

- อัตราเวลาเรียน กำหนดไว้ครบทุกระดับยกเว้นระดับมูลศึกษา

โดยให้เรียนชั้นละ ๒๗ ชั่วโมงต่อสัปดาห์

กระบวนการเรียนการสอน

- เริ่มกำหนดหรือกล่าวไว้ในหลักสูตรมากขึ้น โดยแนะนำวิธีสอนที่

แตกต่างจากหลักสูตรฉบับก่อน ๆ เช่น วิชาจรรยา ให้สอนด้วยตัวอย่าง

วิชาวาดเขียน ห้ามสอนด้วยวิธีลอกคัดจากรูปเขียน วิชาภาษาอังกฤษ

ให้อ่านออกเสียงและให้หัดพูดมาก ๆ

การประเมินผล

- หลักสูตรทุกระดับยกเว้นหลักสูตรมูลศึกษากล่าวถึง การประเมินผล (วิธีการสอบไล่) ไว้ตอนท้ายของหลักสูตรด้วย

๕.๖ หลักสูตรหลวงกระทรวงธรรมการ หลักสูตรสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๔๕๖

- เป็นหลักสูตรที่รวมมูลศึกษา กับมูลวิสามัญเข้าเป็นอันเดียว แล้วเรียกว่าประถมศึกษา ใช้เวลาเรียนหญิง ๓ ปี ชาย ๕ ปี เป็นการศึกษาภาคบังคับ
- เกณฑ์รับเด็กเข้าเรียน ไม่ได้กำหนดไว้

ความมุ่งหมาย

- มีแต่ความมุ่งหมายเฉพาะวิชา แต่สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฉบับนี้ เพื่อแก้ความนิยมในการเป็นเสมียนกับมุ่งให้ราษฎรเห็นตามความสำคัญ และมีความรู้ความสามารถในวิชาวิสามัญ จนนำไปประกอบอาชีพในท้องถิ่นได้
- เนื้อหาวิชาและอัตราเวลาเรียน

- เนื้อหาวิชาที่เรียน มีดังนี้

๑. วิชาสามัญ ได้แก่ วิชาจรรยา ภาษาไทย เลข ความรู้เรื่องเมืองไทย การรักษาตัว วาดเขียน ลูกเสือ

๒. วิชาวิสามัญ-วิชาหาเลี้ยงชีพ (หัตถกรรม กลีกรรม และพลศึกษา)

- อัตราเวลาเรียน กำหนดไว้ครบทุกวิชาแต่ไม่ได้แบ่งเป็นรายปี โดยให้ ๒๕ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และเรียนวิชาสามัญ ๓ ปี วิชาหาเลี้ยงชีพ ๒ ปี

กระบวนการเรียนการสอน

- กำหนดไว้ในหลักสูตรที่แตกต่างจากหลักสูตรฉบับเดิม คือให้นักเรียนเรียนตามความสามารถ
- แนะนำวิธีสอนให้นักเรียนรู้จักทำเอง และคิดเอง และแนะนำวิธีสอนวิชาต่าง ๆ ทำนองเดียวกับหลักสูตรฉบับที่กล่าวมาแล้ว

การประเมินผล

- กล่าวไว้ตอนท้ายของหลักสูตร
- มีระเบียบเกี่ยวกับการสอบไล่ของหลักสูตรฉบับนี้ ออกมาด้วย

๕.๗ ประมวลศึกษาภาค ๒ หลักสูตรสามัญศึกษา พ.ศ.๒๔๖๔

- เป็นหลักสูตรระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา รวม ๗ หลักสูตรด้วยกัน หลักสูตรประถมศึกษา แยกเป็น หลักสูตรประถมศึกษาชาย เรียน ๔ หรือ ๕ ปี หญิงเรียน ๓ ปี
- หลักสูตรฉบับนี้มุ่งเน้นด้านวิสามัญศึกษาในระดับมัธยมศึกษาไป ระดับประถมศึกษาไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงมากนัก
- เกณฑ์รับเด็กเข้าเรียน ไม่ได้กำหนดไว้

ความมุ่งหมาย

- มีแต่ความมุ่งหมายเฉพาะวิชา ทุกวิชา และเกือบทุกหลักสูตร สรุปความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาในระยะนี้ เน้นความสำคัญของอาชีวศึกษา

เนื้อหาวิชาและอัตราเวลาเรียน

- เกือบไม่มีการเปลี่ยนแปลง คือยังคงเรียน
๑. วิชาบังคับ ได้แก่ จรรยา ภาษาไทย เลข ความรู้เรื่องเมืองไทย การรักษาตัว วาดเขียน ลูกเสือ และวิชาอาชีพ (สำหรับหญิงไม่ต้องเรียนวิชาอาชีพ)
 ๒. วิชาไม่บังคับ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ ชีวร้อง
 - อัตราเวลาเรียน กำหนดไว้ครบทุกวิชา โดยให้เรียนชั้นละ ๒๕ ชั่วโมงต่อสัปดาห์

กระบวนการเรียนการสอน

- มีความมุ่งหมายในการสอน รายการสอน รวมทั้งแนะนำวิธีสอนเป็นบางวิชาไว้ เช่น วิทยาศาสตร์
- มีคำแนะนำ เกี่ยวกับด้านการเรียนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ ออกมาเป็นระยะ ๆ เช่น คำแนะนำการสอนเพื่อให้นักเรียนมีสุขภาพดี การเน้นความสำคัญของการสอนวิชาเพาะปลูก เป็นต้น

การประเมินผล

- มีกล่าวไว้ในหลักสูตรเพียงเล็กน้อยเกี่ยวกับการให้คะแนน แต่ได้มีประมวลศึกษาพิเศษ ภาค ๒ ออกมาฉบับหนึ่ง เป็นเรื่องเกี่ยวกับระเบียบการสอบนักเรียน ซึ่งระเบียบนี้ เป็นแบบแผนของการประเมินผลที่มีหลักเกณฑ์มากขึ้นกว่าหลักสูตรประถมศึกษาที่มีมา

สมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง

๕.๘ ประมวลศึกษาพิเศษภาค ๒ หลักสูตรชั้นประถมศึกษา พ.ศ.๒๔๘๐

- จัดทำขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามแผนการศึกษาชาติ ที่ลดเวลาเรียนของการศึกษาสายสามัญ จาก ๑๒ ปี เหลือ ๑๐ ปี หลักสูตรประถมศึกษากำหนดไว้เพียง ๔ ปี
- เกณฑ์รับเด็กเข้าเรียน ไม่ได้กำหนดอายุไว้

ความมุ่งหมาย

ความมุ่งหมายทั่วไปและความมุ่งหมายเฉพาะวิชาไม่ได้กล่าวไว้ แต่พอจะสรุปได้ว่า มุ่งเน้นทั้งสามัญศึกษา และอาชีวศึกษา คือ องค์ ๓ แห่งการศึกษา ได้แก่ พุทธิศึกษา จริยศึกษา และพลศึกษา

เนื้อหาวิชาและอัตราเวลาเรียน

- วิชาที่เรียนมี ๑๑ วิชา คือ หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ภาษาไทย เลขคณิต วิทยาการ ความรู้เรื่องเมืองไทย วาดเขียน การฝีมือ ชีบร้อย สุขศึกษา พลศึกษา ลูกเสือ และอนุสภาคาชาด (เรียนเฉพาะชั้น ป.๓-๔)
- อัตราเวลาเรียน ในรอบสัปดาห์ให้มีเวลาเรียน ๖ วัน เรียน ๒๘ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ การสอบวิชาครึ่งหนึ่งไม่เกิน ๔๕ นาที

กระบวนการเรียนการสอน

- ในหลักสูตร ได้กล่าวถึงการสอนแบบแบ่งกลุ่มสำหรับสอบนักเรียน ที่มีพื้นความรู้เบื้องต้นต่างกัน โดยเฉพาะชั้นที่รับนักเรียนเข้าเรียนครั้งแรก และแนะนำวิธีสอนที่แตกต่างจากเดิม ได้แก่ ทศนศึกษา เป็นต้น
- เริ่มมีประมวลการสอนใช้ทุกระดับ

การประเมินผล

- มีประมวลศึกษาพิเศษภาค ๒ ระเบียบการสอบความรู้นักเรียน ตามหลักสูตรสามัญศึกษา พ.ศ.๒๔๘๐ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม เป็นแนวทาง

๕.๔ หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.๒๕๔๑

- หลักสูตรฉบับนี้มีการพัฒนายิ่งกว่าฉบับอื่นในด้านองค์ประกอบที่เกี่ยวกับความมุ่งหมายทั่วไป ซึ่งมีกำหนดเอาไว้

- เกณฑ์รับเด็กเข้าเรียน อายุไม่ต่ำกว่า ๕ ปีบริบูรณ์

ความมุ่งหมายทั่วไป

- เพื่อให้อ่านออก เขียนได้โดยรวดเร็ว และได้เรียนวิชาที่สมควรแก่สภาพ ส่วนความมุ่งหมายเฉพาะมีเขียนไว้ทุกวิชา

เนื้อหาวิชาและอัตราเวลาเรียน

- วิชาที่เรียน มีวิชาศีลธรรม หน้าที่พลเมือง ภาษาไทย เลขคณิต ภูมิศาสตร์ประวัติศาสตร์ ธรรมชาติศึกษา สุขศึกษา วาดเขียน ขับร้อง การฝีมือและการงาน พลศึกษา การลูกเสือ และอนุภาษา

- อัตราเวลาเรียน ในรอบสัปดาห์หนึ่งให้มีเวลาเรียน ๖ วัน และในรอบปีควรมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า ๒๐๐ วัน ในรอบสัปดาห์หนึ่งต้องเรียน ๒๔ ชั่วโมง เวลาในการจัดการเรียนการสอนครั้งละไม่เกิน ๔๕ นาที

กระบวนการเรียนการสอน

- มีคำแนะนำ วิธีสอนในหลักสูตรคล้ายกับหลักสูตร พ.ศ.๒๕๔๐

แม้จะมีการนำวิธีสอนแบบใหม่ ๆ เช่น วิธีสอนแบบ Play way Project system ๔ ๕ จากต่างประเทศ เข้ามาใช้ ในวงการศึกษไทยก็ตาม แต่ครูส่วนมากก็ยังคงใช้วิธีสอนแบบเดิม คือ การบอกความรู้ให้แก่เด็ก ทั้งนี้เพราะครูส่วนมากไม่รู้หลักการสอน

การประเมินผล

- ไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิม จนถึงปี ๒๕๔๕ จึงมีคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยเรื่องการสอบไล่ชั้นประถมศึกษา ในโรงเรียนประชาบาล และเทศบาลออกมา ๑ ฉบับ ได้กำหนดการออกข้อสอบเอาไว้ ไม่ให้เน้นด้านความจำอย่างเดียว แต่ให้เน้นทั้งด้านความรู้ และการนำไปใช้

- ให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการวัดผล

๕.๑๐ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๔๘

- เป็นหลักสูตรที่มีการพัฒนามากที่สุด คือมีความมุ่งหมายระดับหลักสูตร และหมวดวิชาที่ชัดเจน ด้านเนื้อหาวิชามีการหลอมรวมจัดเป็นหมวดวิชา และเปลี่ยนแปลงรูปแบบหลักสูตร จาก Subject Curriculum เป็น Broad - fields Curriculum
- เกณฑ์รับเด็กเข้าเรียน อายุย่างเข้าปีที่ ๘

ความมุ่งหมาย

- เพื่อพัฒนาความงอกงามของเด็กทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ โดยเป็นองค์ ๔ ของการศึกษา คือ จริยศึกษา พุทธิศึกษา พลศึกษา และหัตถศึกษา

เนื้อหาวิชาและอัตราเวลาเรียน

- จัดวิชาเป็นหมวดใหญ่ รวม ๔ หมวดวิชา และแบ่งหลักสูตร ออกเป็น ๒ ประเภท คือ ประเภท ก. เป็นประเภทที่เรียนภาษาไทย ล้วน ส่วนประเภท ข. เป็นหลักสูตรประเภทที่เลือกเรียนวิชาอาชีพ หรือภาษาต่างประเทศ

- เนื้อหาวิชาที่ให้เรียน มีหมวดภาษาไทย หมวดเลขคณิต หมวด ธรรมชาติศึกษา (รวมสุขศึกษา) หมวดสังคมศึกษา กิจกรรมพิเศษวิชา ขีพหรือภาษาต่างประเทศ

- เวลาเรียนให้เรียน ๕ วัน ต่อ สัปดาห์ และเรียนวันละ ๕ ชั่วโมง และในรอบปีหนึ่งควรมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า ๒๐๐ วัน วันหยุด ควรเป็น ๒ วันติดกัน

กระบวนการเรียนการสอน

- มุ่งจะนำการสอนแบบพิพัฒนาออกมาใช้ แต่เป็นการเปลี่ยนแปลง ที่รวดเร็วเกินไป และไม่ได้เตรียมบุคคลไว้ก่อน จึงเกิดอุปสรรค
- การประเมินผล

- ที่ปรากฏอยู่ในหลักสูตรฉบับนี้ เป็นจุดเริ่มต้นของ "โครงการ เลื่อนชั้นนักเรียนบางชั้นในโรงเรียนประถมศึกษา" คือไม่มีการสอบ ไล่เลื่อนชั้นนักเรียนเป็นบางชั้น แต่ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ ให้และเน้นให้ครูใช้วิธีสอบซ่อมเสริม

- หลักสูตรฉบับนี้ มีการพัฒนาการทางรูปแบบดีขึ้น คือจัดรูปแบบในลักษณะกว้าง (Broad Fields Curriculum) เนื้อหาวิชามีลักษณะผสมผสาน (Integration) โดยรวมวิชาต่าง ๆ เข้าเป็นหมวดวิชา การจัดระบบโรงเรียนแบ่งเป็น ๒ ช่วง ช่วงแรกประถมศึกษาตอนต้นใช้เวลาเรียน ๔ ปี ช่วงหลังประถมศึกษาตอนปลาย ใช้เวลาเรียน ๓ ปี (เปลี่ยนจากชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น)
- เกณฑ์รับเด็กเข้าเรียน อายุไม่ต่ำกว่า ๖ ปีบริบูรณ์

ความมุ่งหมาย

- มีครบทุกระดับ คือ ระดับชาติ ระดับหลักสูตร ระดับหมวดวิชา และระดับวิชา(บางวิชา)

ระดับชาติ มุ่งหมายให้พลเมืองทุกคนได้รับการศึกษาตามควรแก่สภาพ เพื่อเป็นพลเมืองดี มีความรู้ความสามารถที่จะประกอบอาชีพ และทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ โดยเน้นความสำคัญด้านจริยศึกษา พลศึกษา พุทธศึกษา และหัตถศึกษา

ระดับหลักสูตร มุ่งส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ให้ดำรงตนเป็นพลเมืองดี ของชาติในระบอบประชาธิปไตย โดยฝึกฝนอบรมให้มีคุณลักษณะใหญ่ ๔ ประการคือ ความเจริญแห่งตน มนุษย์สัมพันธ์ ความสามารถในการครองชีพ ความรับผิดชอบตามหน้าที่พลเมือง

เนื้อหาวิชาและอัตราเวลาเรียน

- นำเนื้อหาที่ใกล้เคียงกันมาหลอมเป็นหมวดวิชา ประมาณ ๕ หมวด วิชาขึ้นไป ได้แก่ ภาษาไทย สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์เบื้องต้น คณิตศาสตร์ พละนามัย ศิลปศึกษา ภาษาอังกฤษ หัตถศึกษา (ภาษาอ.และหัตถศึกษาเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย) และกิจกรรมพิเศษ การจัดเนื้อหาวิชา เน้นด้าน ความรู้มากกว่าด้านอื่น ๆ

- ให้เรียนสัปดาห์ละไม่น้อยกว่า ๕ วัน ปีหนึ่งให้มีเวลาเรียนไม่ต่ำกว่า ๔๕ สัปดาห์ เวลาเรียนตลอดสัปดาห์ ๒๕ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ สำหรับประถมศึกษาตอนต้น ๓๐ ชั่วโมงต่อสัปดาห์สำหรับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

กระบวนการเรียนการสอน

- มีแนะนำไว้ในหลักสูตรเกือบทุกหมวดวิชา นอกจากนี้ยังมีการนำวิธีสอนใหม่ ๆ มาเผยแพร่และทดสอบสอน เช่น วิธีสอนเป็นคณะ การสอนแบบ สอบสวน การใช้บทเรียนสำเร็จรูป เป็นต้น

- มีการกำหนดให้ทำประมวลการสอบทุกภาคการศึกษา มีการจัดทำคู่มือครู อนุสารประกอบหลักสูตรวิชาต่าง ๆ แบบฝึกหัดเสริมทักษะ หนังสือเรียน และหนังสืออ่านประกอบการเรียนเพิ่มมากขึ้น

- การสอบเป็นการสอบหนังสือไม่ใช่สอบคนและ เป็นไปเพื่อการสอบ

การประเมินผล

- ได้เพิ่มการวัดด้านพัฒนาการทางนิสัยเข้ามา นอกเหนือจากการวัดด้านความรู้
- มีการพัฒนาการในด้านการนำวิธีการและ เทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในการทำแบบทดสอบ เพื่อใช้วัดความรู้ ความสามารถด้านต่างๆ มากขึ้น
- หลักการในการวัดผลสำหรับชั้นตัวประโยค ยังมีการควบคุมตามลำดับชั้นเหมือนเดิม

สมัยปัจจุบัน

๕.๑๒ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑

- หลักสูตรฉบับนี้ จัดรูปแบบในลักษณะกว้าง (Broad fields Curriculum) เนื้อหาวิชามีลักษณะผสมผสาน (Integration) กันมากขึ้น โดยรวมวิชาต่าง ๆ เข้าเป็นกลุ่มประสบการณ์ ใช้เวลาเรียน ๖ ปี เป็นการศึกษาภาคบังคับ
- เกณฑ์รับเด็กเข้าเรียน ไม่ได้ระบุไว้ในหลักสูตร แต่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประถมศึกษา อายุย่างเข้าปีที่ ๘ จนถึงปีที่ ๑๕

ความมุ่งหมาย

มีครบทุกระดับ และชัดเจน

ระดับชาติ มุ่งหมายให้พลเมืองทุกคนได้รับการศึกษาไปเพื่อประโยชน์
การดำรงชีวิต และพัฒนาสังคม

ระดับหลักสูตร มุ่งเพื่อจะสร้างคนให้เป็นคนดีมีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ มีความสงบสุขในชีวิต และเป็นพลเมืองดีของสังคม

เนื้อหาวิชาและอัตราเวลาเรียน

- ป.๑-๔ เรียน ๔ กลุ่มประสบการณ์ได้แก่ กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ (ภาษาไทย คณิตศาสตร์) กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ
- ป.๕-๖ เรียน ๕ กลุ่มประสบการณ์ กลุ่มประสบการณ์ที่เพิ่มได้แก่ กลุ่มประสบการณ์พิเศษ ซึ่งมีวิชาภาษาอังกฤษ และวิชาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตไว้ให้เลือกเรียนตามความสามารถของผู้เรียน และเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น

ให้เรียนปีการศึกษาจะไม่น้อยกว่า ๔๐ สัปดาห์ ๆ ละไม่น้อยกว่า ๒๕ ชั่วโมง ในเวลา ๒๐๐ วัน หรือ ๑๐๐๐ ชั่วโมง สำหรับป.๑-๔ ๑๒๐๐ ชั่วโมง สำหรับป.๕-๖

กระบวนการเรียนการสอน

- ในตัวหลักสูตร มีรายละเอียดเกี่ยวกับการสอนไว้เป็นแนวทางสำหรับครูเพิ่มขึ้นจากหลักสูตรฉบับก่อน ๆ คือ มีความคิดรวบยอดหรือหลักการ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน
- มีเอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ แผนการสอน คู่มือครู แบบเรียน

สมัยปัจจุบัน

หนังสืออ่านประกอบ หนังสืออ่านเพิ่มเติม อีกมากมาย เพื่อ
ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตาม เป้า
หมายของหลักสูตร

การประเมินผล

- มีการพัฒนาขึ้นมากสำหรับองค์ประกอบด้านนี้ โดยมีระเบียบ
เกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนระดับประถมศึกษา และ
แนวทางในการปฏิบัติเป็นตัวควบคุม ในระเบียบได้ระบุให้มี
การวัดผลและประเมินผลการเรียน เพื่อวัตถุประสงค์ ๒ อย่าง
คือ ประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน (Formative
Evaluation) และประเมินผลเพื่อตัดสินความสามารถของ
นักเรียน (Summative Evaluation) ทั้งนี้โดยใช้หลักการ
วัดผลแบบอิงเกณฑ์ และวัดเป็นกลุ่มประสบการณ์แทนวัดเป็น
รายวิชา ใช้วิธีวัดผลและประเมินผลหลายอย่าง เช่น การ
สังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงาน และการใช้ข้อทดสอบ
การวัดผลและประเมินผลจะตัดสินด้วยระดับคะแนน แทนการ
คิดเป็นเปอร์เซ็นต์หรือร้อยละ

